

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Epitome In Qvatvor Lib. Sententiarvm M. Petri Lombardi

Spina, Claudius de

Parisiis, 1551

24. de sacramentis quæ ordinantur ad remedium totius Ecclesiæ. Et primò
de sacramento ordinis, quod pertinet ad multiplicationem spiritualem
Ecclesiæ.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38840

Iac. vi.

AIt enim Iacobus: Infirmatur quis in vobis? inducat presbyteros Ecclesie, & orent super eum, ungentes eum oleo in nomine domini, & alleuiabit eum dominus: & si in peccatis fuerit, dimittentur ei. *In quo ostenditur duplici ex causa sacramentum hoc esse institutum, scilicet ad peccatorum remissionem, & ad corporalis infirmitatis alleuiationem, si tamen expedit ut in utroque alleuietur, si expediat. Sacramentum est ipsa unctio exterior: Res sacramenti, unctio interior, quae peccatorum remissione & virtutum ampliacione perficitur. Et si ex contemptu vel negligentia sacramentum hoc praetermittitur, periculosum est & danabile.*

Duplex est effectus huius sacramenti.

CAP. 3. *Hoc sacramentum est iterabile.*

TAmetsi sacramentum baptismi, confirmationis, & ordinis, nullatenus sint repetenda: hoc tamen sacramentum, ut sacramentum corporis, poenitentiae, & coniugij, iteratur. *Si enim morbus non potest cohiberi, quare medicina debet prohiberi? Sicut oratio iterari potest, ita & unctio iterari posse videtur. utraque enim illic commemorat Iacobus, & utrumque alteri cooperatur ad conferendam alleuiationem corporis & anime, &c.*

DE SACRAMENTO
Ordinis.

DISTINCT. 24. CAP. Primum.

Haec de
sacramētis
quae ordinā
tur ad re-
mediū vni⁹

psone, nunc
determinā-
dum de sa-
cramētis or-
dinatis ad
remediū to-
tius Eccle-
siae, & pri-
mò de sa-
cramen. or-
dinis, quod
ordinatur
ad multipli-
cationē spi-
ritualem.
Cur septem
sunt sacri
ordines.

lib. 3. di. 1.
37. f. 209
b.

287. a.

Primus
ordo.

Septem sunt spiritualium officiorum
gradus siue ordines Christi
exemplo demonstrati
& instituti.

Nunc ad considerationem sacrae ordi-
nationis accedamus. Septem sunt spi-
ritualium officiorum gradus siue or-
dines: sicut ex sanctorum patrum dictis a-
pertè traditur, & capitis nostri Iesu Christi
exemplo demonstratur, qui omnium officia
in seipso exhibuit, & corpori suo quod est
Ecclesia, eosdem ordines obseruandos re-
liquit. Septem autem sunt, propter septiformem
gratiam Spiritus sancti, cuius qui non
sunt participes, ad gradus ecclesiasticos in-
dignè accedunt. Illi verò, in quorum men-
tibus est septiformis gratia Spiritus sancti,
cum ad ecclesiasticos ordines accedunt, in
ipsa spiritualis gradus promotione amplio-
rem gratiam percipere creduntur. Et hi or-
dines sacramenta dicuntur: quia in eorum
perceptione res sacra, id est gratia, confer-
tur, quam figurant ea quae ibi geruntur. In
sacramēto ergo septiformis spiritus, septem
sunt gradus Ecclesiastici. s. Ostiarij, Lecto-
res, Exorcistae, Acolyti, Diaconi, Subdiacono-
ni, Sacerdotes. Tales enim decet ministros
Christi esse, qui septiformi gratia Spiritus
sancti sint decori, &c. Ostiarij, iidem & Ia-

hug. li.
2. par.
3. c. 4.

1. par. 26.

nitores sunt, qui in veteri testamento electi *Ostiarij*
sunt ad custodiam templi, vt non ingrede- *actus.*
retur in illud immundus. Dicti autem Ostia-
rij, quod præfint ostiis templi. Ipsi enim te- *Figura.*
nentes clauem, omnia intus & extrâ custo-
diunt, & iudicium habentes, bonos recipiunt, *Modus or-*
indignos autem respuunt. Vnde & eis cum *dinandi.*
ordinantur, dantur clauces ab episcopo, &
dicitur eis: Sic agite, tâquam rationem Deo
reddituri pro rebus quæ clauibus istis reclu-
duntur. Hoc officium Dominus in sua per-
sona suscepit, quando flagello de funiculis
facto, vendentes & ementes deiecit de tem-
plo. Ipse enim se ostiarium significans, dicit: *Institutio*
Ergo sum ostiũ: p me si quis introierit, sal- *ordinis.*
uabitur, & ingredietur, & egredietur, & pa-
sca inueniet. *Secundus est gradus Lecto-* *Secundus*
rum. Lectores à legendo, sicut Psalmistæ à *ordo.*
psalmis canendis, vocati sunt. Illi enim præ-
dicant populis quid sequantur: isti cãtant
quo ad compunctionem animos moueant.
Ad Lectorem autem pertinet lectiones pro-
nũciare, & ea quæ Prophetæ vaticinati sunt,
populis prædicare: vt iam ex officio in Ec-
clesia legat prophetas & lectiones. Vnde &
ei, vidente populo, traditur ab episcopo co-
dex diuinarũ lectionum, & dicitur: Accipe,
& esto verbi Dei zelator, habiturus (si fide-
liter expleueris officiũ) partem cum iis qui
verbum Dei ministrauerunt. *Qui ad hunc*

gradum prouehitur, litterarum sciētia debet esse instructus, vt sensum verborum intelligat, vim accentuum sciat, distinctè legat, ne confusione prolationis intellectum auditoribus auferat, &c. Hoc officiū Christus impleuit, cū in medio seniorum librum Esaię aperiens, distinctè ad intelligendum legit, *Institutio.* Spiritus domini super me, &c. Hic ordo formam & initium à Prophetis accepisse videtur, quibus dicitur, Clama ne cesses, quasi tuba exalta vocē tuā. *Figura.* Tertius est ordo Exorcistarū, qui Latine adiurantes vel increpātes vocātur. Inuocāt enim super cathecumenos & super eos qui habēt spiritum immundum, nomen domini, adiurantes per eam vt egrediatur ab eis. Ad exorcistam pertinet exorcismos memoriter retinere, manūque super energumenos & cathecumenos in exorcizando imponere. *Tertius ordo.* Debet autem habere spiritum mundum, qui spiritibus immundis imperat, & malignum expellere de corde suo, quē expellit de corpore alieno: ne medicina quam alij facit, sibi non profit, & dicatur ei, Medice cura te ipsum. *Actus.* Hi cū ordinantur, accipiunt de manu episcopi librum exorcismorum, & dicitur eis, Accipite & habetote potestatem imponendi manus super energumenos vel cathecumenos. *Modus ordinandi.* Hoc officio vsus est Dominus, quando saliuā suā tetigit aures & linguam surdi & muti, di-

esa. 58.

Isid.

d. 21. c.

cleros.

de cōse.

d. 25. c.

plectus

luc. 4.

d. 13. c.

exorc.

sta.

mar. 7

mat.

luc. 8.

d. 21.

dero.

luc. 1.

Isid.

ibid.

d. 21.

deri.

Ioh.

d. 25.

plec.

Ioh. 8.

exo. 2.

leuit.

cens : Effeta , quod est adaperire. per hoc *Institutio*
 docēs nos spiritualiter debere aperire aures
 precordiorum hominum ad intelligendum,
 & ora ad confitendum : vt pulso dæmone,
 Spiritus sanctus vas suū recipiat. Hōc etiam
 officio Christus vsus est , cū dæmoniacos
mat. 8. multos sanauit. Hic ordo videtur à Salo- *Figura.*
luc. 8. mone descendisse , qui quendam modum
d. 21. c. exorcisandi inuenit, quo dæmones adiura-
deros. ti ex obsessis corporibus pellebantur. Huic
 officio mancipati, Exorcistæ vocati sunt. de
luc. 11. quibus Christus in Euang. Si ego in Beelze-
 bub eiicio dæmonia, filij vestri, scil. exorci-
Isid. stæ, in quo eiiciunt ? *Quarto loco succe-*
ibid. dunt Acolyti. Acolyti verò Græcè, Latinè *Quartus*
d. 21. c. Ceroferarij dicuntur , à deportandis cereis *ordo.*
deri. quando legendum est Euangelium , vti sa-
 crificium offerendum, ad signum letitię de-
 monstrandum : vt sub typo luminis corpo-
Ioh. 1. ralis illa lux ostendatur, de qua legitur Ioh.
d. 25. c. 1. Erat lux vera quæ, &c. Ad Acolytum per-
plectis tinet præparatio luminarium in sacrario.
 Ipse cereum portat : ipse vrceolum cum vi-
 no, & aqua suggesta , pro Eucharistia sub-
 diaconis præparat. Hi cū ordinantur,
 ab Archidiacono accipiunt candelabrum
Ioh. 8. cum cereo, & vrceolum vacuum. Hoc of-
exo. 27 ficium se habere testatur Dominus , di-
leuit. 6 cens : Ego sum lux mundi. qui sequitur *Institutio.*
 me, &c. Huius officij formam illi gerebant

in vet. testam. qui lucernas candelabri com-
ponebant, & accendebant igne cælesti, ad
illuminandas tenebras aquilonares.

Quintus
ordo.

Quintus est ordo Subdiaconorum: græcè ^{d. 21. c.}
Hypodiacones vocantur, quos nos Subdia- ^{cleros.}

Figura.

quia subiacent præceptis & officiis Leuita-
rum. Oblationes enim in templo à fidelibus
suscipiunt, & leuitis superponendas altari-
bus deferunt. Hi apud Hebræos Nathinæi
vocabantur, id est in humilitate seruientes.
Ad subdiaconum pertinet calicem & pate-
nam ad altare Christi deferre, aquam epi-
scopo, presbyteris, & leuitis, lauandis mani-
bus præbere. His lex continentia imponi-
tur: quia vasa corporis & sanguinis Domini
portant, &c. Hi cum ordinantur, accipiunt

Institutio.

de manu episcopi patenam & calicem va-
cuum, ab archidiacono verò vrcolum cum
aqua manili, & manutergium. Hoc offi-
cio usus est dominus, quando linteo se præ-
cinxit, & mittens aquam in pesuum, discipu-
lorum pedes lauit, & linteo tersit. ^{hug. li.}

Sextus ordo.

Senarij perfectionem. Hic ordo in vet. ^{2. par.}
testa. à tribu Leui nomen accepit. Dicun- ^{Nu. 3.}
tur enim & Leuitæ. Quam tribum Deus ^{d. 21. c.}
ordinari voluit per Mosen, & consecrari ad ^{p. lectis}
diuini cultus mysteria. A 25. annis & supra
iussi sunt seruire in tabernaculo: quam re-

gulam sancti patres in nouo testam. consti-
 tuerunt, quia hæc ætas ad ferenda onera est
 robusta. Hi græcè Diacones, Latine mini-
 stri dicuntur: quia sicut in sacerdote conse-
 cratio, ita & in diacono mysterij dispensa-
 tio habetur. ideo ad diaconum pertinet as-
 sistere sacerdotibus, & ministrare in omni-
 bus quæ aguntur in sacramentis Christi,
 scil. in baptismo, chrismate, i patena, calice,
 oblationes quoque inferre & disponere in
 altari, componere etiam mensam Domini,
 & vestire, crucem ferre, & prædicare Euan-
 gelium & epistolam ad populum, &c. Hic
ordo ab Apostolis celebratus est, quando se-
 ptem viros Spiritu san. ad hoc officium ele-
 gerunt. Hi cum ordinantur, solus episco-
 pus eis manum imponit, quia ad ministe-
 rium applicantur: ponit eis orarium, id est
 stolam, super læuum humerum, vt per hoc
 intelligant se accepisse iugum Domini sua-
 ue, quo ad sinistram pertinentia diuino ti-
 mori subiiciant. Accipiunt & textum Euan-
 gelij, vt intelligant se esse præcones Euan-
 gelij Christi. Hi autem antequam ordenen-
 tur, probentur, vt docet Apost. & sic mini-
 stri ent, nullum enim habentes. Hoc offi-
 cio vsus est Christus, quando post cœnam
 sacramentum carnis & sanguinis dispensa-
 uit discipulis, & quando Apostolos dormiē-
 tes ad orationem excitauit, dicens: Vigilate

act. 6.
 de cōse.
 d. 1. c.
 episco-
 pus.
 1. tim. 3.
 d. 23. c.
 diaco-
 nus.
 mat. 11
 matth.
 26.

& orate, vt non intretis in tentationem. *luc. 22.*

*Septimus
ordo.*

Septimus est ordo presbyterorum. Presbyter græcè, senior interpretatur latinè, non ætate, sed honore & dignitate. Ad presbyterum autem pertinet sacramentum corporis & sanguinis domini in altari conficere, orationes dicere, dona Dei benedicere.

Qui cum ordinantur, iunguntur eis manus, vt intelligant se accepisse gratiam consecrandi, & charitatis opera debere extendere ad omnes. Accipiunt & stolam, quæ vtrūque tenet latus, quia debent esse muniti armis iustitiæ contra aduersa & prospera.

Figura.

Accipiunt etiam calicem cum vino, & patenam cum hostiis, vt per hoc sciant se accepisse potestatem placabiles deo hostias offerendi. Hic ordo à filiis Aaron sumpsit initium. Summos enim pontifices & minores sacerdotes instituit Deus per Moysen, qui præcepto Dei Aaron summum potestatem filios vero eius vnxit in minores sacerdotes: Christus quoque 12. elegit discipulos, quos & Apostolos vocauit, quorum vicem gerunt in ecclesia maiores pontifices. Deinde alios septuaginta duos discipulos designauit, quorum vicem in Ecclesia tenent presbyteri. vnus autem inter apostolos extitit princeps, Petrus, cuius vicarius & successor est pontifex summus. Qualis autem eligi debeat presbyter, Apostolus Timotheo ostendit. vbi nomine *exo. 29*

episcopi presbyterum significat. Hoc autem *Institutio.*
heb. 9. officio vsus est Christus, cum seipsum in ara
 crucis obtulit, idem sacerdos & hostia: &
 quando post cœnā panem & vinum in cor-
 pus suum & sanguinem commutauit. Ecce
 de septem gradibus Ecclesiæ breuiter elo-
 quuti, quid ad quemquam pertineat insinua-
 uimus. Cumq; enim spirituales sint & sacri,
 excellenter tamen canones duos tantum
 sacros appellari censent, Diaconatus scilicet &
 presbyteratus: quia hos solos primitiua Ec-
 clesia legitur habuisse. & de eis solis præce-
 ptum Apostoli habemus. Apostoli enim in
 singulis ciuitatibus episcopos & presbyte-
 ros ordinauerunt. Leuitas etiam ab Apostolis
 ordinatos legimus, quorum maximus fuit B.
 Stephanus. Subdiaconos verò & Acolytos
 procedente tempore Ecclesia sibi constituit.

CAP. 2. Clericalis tonsura debet ad
 hos ordines præmitti.

hug. li. **O**Mnes enim iis ordinibus insigniti, Cleri-
2. par. ci vocantur. i. fortiti. Corona enim signa-
3. c. 1. culum est quo signatur in parte sortis ministe-
 rij domini. Corona regale decus significat:
 quia seruire Deo regnare est. Vnde ministri
 Ecclesiæ Reges esse dicuntur, ut se & alios re-
 gant: quibus Petrus ait: Vos estis genus ele-
 ctum, regale sacerdotium, &c. Tonsuræ autem eccle-
 siasticæ vsus à Nazareis exortus videtur, qui *Vsus.*
 prius crine seruato, deinde ob vitæ cōtinen-

LL iiij

tiam caput radebant, & capillos in igne sacrificij ponebant. Hinc vsus inoleuit, vt qui ^{nu. 6.} diuinis cultibus mancipantur, quasi Nazareni, id est sancti crineposito inueniantur. ^{hug. su- pra c. 2.} sicut ad Ezech. dicitur: Fili hominis sume gladium acutum, & duc super caput tuum & ^{exech. 5.} barbam. In Act. etiam Apostolor. Priscillam ^{act. 18.} & Aquillam fecisse legimus. Paulus quoque ^{1. co. 11.} & alij quidam discipuli hoc fecerunt.

C A P. Tertium. Sunt & alia quaedam, non ordinum, sed dignitatum & officiorum nomina.

Quid ordo

ORdo quid sit: sanè dici potest signaculum esse, id est sacrum quoddam, in quo spiritualis potestas traditur, ordinatio, & officium. Character ergo spiritualis vbi fit promotio potestatis, ordo vel gradus vocatur. Sunt autem & alia quaedam, non ordinum, sed dignitatum vel officiorum nomina. Dignitatis simul & officij nomen est Episcopus. Ordo autem episcoporum quadripartitus est, scilicet in Patriarchis, qui summi patres interpretantur: quia primum, id est apostolicum, tenent locum: vt Romanus, Antiochenus, Alexandrinus. Sed omnium summus est Romanus pontifex: Archiepiscopis, qui Latine episcoporum principes dicuntur: Metropolitanis, qui principis & civitatibus præeminet, quorum authoritati & do-

d. 25. c. cleror.

l. q. 1. arria nos.

lib. 3. dial.

Strinæ cæteri sacerdotes subiecti sunt. **Cantor** verò vocatur, qui vocem modulatur in cantu. Huius duo sunt genera, Præcentor & Succentor. **Missa** autem dicitur vel quia missa est hostia, vel quia missus cælestis venit ad consecrandum dominicum corpus, per quem ad altare cæleste defertur hostia. vnde & dicitur, Missa est.

DE CONFIDENTIBVS
sacramentum Ordinis.

DISTINCT. Vigesimaquintæ
CAP. Primum.

*Ab hæreticis ordinati, non
sunt reordinati.*

SOlet etiam quæri: Si hæretici ab Ecclesia præcisi & damnati, possint tradere sacros ordines: & si ab eis ordinati, redeunt ad Ecclesiæ vnitatem, debeant reordinari. Hanc quæstionem perplexâ ac pene insolubilem faciunt doctorum verba, qui plurimum dissentire videntur. Videntur enim quidam tradere, hæreticos ordines sacros dare non posse: nec illos qui ab eis ordinati videntur, gratiam recipere. Dicit enim Innocent. eos non posse dare Spiritum sanctum, quæ amiserunt: & ordinatos ab hæreticis, caput habere vulneratum. & Greg. dicit sacerdotal. c. legam esse Arrianorum cōsecrationem, cum

l. q. r.
arria-
nos.

A
o r i m o

lib. 3.
dial. c.

2